

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/509/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2114210167
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 11. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Čimo
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2114210167.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave vo veci žalobkyne: PROFÍ CREDIT Slovakia, s.r.o., Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35 792 752, zastúpenej splnomocnenkyňou: Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., Bratislava, Kubániho 16, IČO: 47 233 516, proti žalovanému: K. B., nar. X. F. XXXX, bytom G. č. XX, tohto času na neznámom mieste, zastúpený opatrovníčkou: Mgr. V. E., zamestnankyňa Okresného súdu Piešťany, za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovaného: Občianske združenie: Všeobecná ochrana práv spotrebiteľov, Bratislava, Šafárikovo námestie č. 7, IČO: 42 362 962, zastúpeného advokátom: JUDr. Patrik Podhorský, Bratislava, Zámocká 36, o 2.647,12 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu Okresného súdu Trnava z 1. júna 2015 č. k. 11C/47/2014-63 takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti, týkajúcej sa náhrady trov konania vedľajšieho účastníka na strane žalovaného m e n í tak, že vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného n e p r i z n á v náhradu trov prvostupňového konania.

Žalobkyni n e p r i z n á v a náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Napadnutým uznesením súd prvého stupňa zastavil konanie o zaplatenie 2.647,12 eur s 9% úrokom z omeškania ročne od 14. marca 2010 do zaplatenia, žalovanému právo na náhradu trov konania nepriznal a žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného náhradu trov konania 218,93 eur (súčasne rozhodol o vrátení súdneho poplatku vo výške 151,80 eur žalobkyni prostredníctvom prevádzkovateľa centrálného systému evidencie poplatkov). Rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 24, § 93 ods. 4, § 96 ods. 1 až 3, § 146 ods. 2 a § 151 ods. 1 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení), ako aj článkom 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a § 11 ods. 3, 4 a 6 zákona SNR č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov. Vecne dôvodil späťvzatím žaloby žalobkyňou bez uvedenia dôvodu. Žalovanému náhradu trov konania nepriznal, pretože si právo na ich náhradu neuplatnil a v konaní mu trovy ani nevznikli. Konštatoval však zavinenie žalobkyne na zastavení konania, vyslovujúc predpoklad, že k uvedenému dispozitívnemu úkonu ju viedla vznesená námietka premlčania zo strany vedľajšieho účastníka. Ten vystupoval na strane žalovaného, ktorému vzniklo právo na náhradu trov konania a preto mu (vedľajšiemu účastníkovi) bola priznaná náhrada trov vo výške 218,93 eur (trovy právneho zastúpenia predstavujúce odmenu za dva úkony právnej služby a to 1. prevzatie a príprava zastúpenia a 2. písomné vyjadrenie vo veci samej zo 14. januára 2015, t.j. 2 x 101,25 eur, spolu 202,50 eur a režijný paušál 1x 8,04 eur a 1x 8,39 eur, t. j. 16,43 eur). Trovy právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka súd kvalifikoval ako vynaložené účelne a poukázal na jeho právo dať sa zastupovať v konaní zástupcom, ktorého si zvolí a ktorým môže byť aj advokát (bez ohľadu na účel, za akým vedľajší účastník vznikol a či disponuje personálnym substrátom s právnickým vzdelaním). Pomoc právneho zástupcu vedľajšieho účastníka smerovala k ochrane práv žalovaného a viedla v konečnom dôsledku k späťvzatiu žaloby.

Proti tomuto uzneseniu len v časti týkajúcej sa náhrady trov konania vedľajšieho účastníka podala včas odvolanie žalobkyňa s návrhom na jeho (uznesenia) zmenu v napadnutej časti nepriznaním náhrady trov právneho zastúpenia vedľajšiemu účastníkovi. Odvolanie obsahovo odôvodnila nepreskúmateľnosťou rozhodnutia a nesprávnosťou právneho posúdenia veci súdom prvého stupňa. Z dôvodu absencie zdôvodnenia účelnosti trov právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka namietala aj nedostatok odôvodnenia rozhodnutia napadnutého uznesenia. Osobitosť združenia na ochranu spotrebiteľa podľa jej názoru spočíva v tom, že sa mu na základe a v súvislosti s jeho činnosťou priznávajú aj osobitné práva a postavenie. Vychádza sa z logického predpokladu, že tento subjekt bude odborne, personálne a materiálne pripravený na vykonávanie svojej činnosti a dosahovanie proklamovaných cieľov. Vedľajší účastník nemal žiadnu vedomosť o prejednávacom prípade. Paušálny vstup združenia do konaní navyšuje trovy a navodzuje dojem, že účelom vstupu nebola ochrana práv spotrebiteľa, ale získanie finančných prostriedkov v podobe náhrady trov právneho zastúpenia. V prípade trov vedľajšieho účastníka tak nemožno hovoriť o trovách účelne vynaložených na bránenie práva. V zmysle uznesenia Najvyššieho súdu SR z 20. júna 2014 sp. zn. 6 M Cdo 9/2013 vedľajší účastník by svoju úlohu, spočívajúcu v pomoci žalovanému v postavení spotrebiteľa, mohol efektívne splniť aj bez vynaloženia nadbytočných nákladov na právne zastupovanie v každej skutkovo a právne takmer totožnej veci, pričom požiadavke rozumnosti by zodpovedal napríklad taký jeho postup, ktorým by si vyžiadal právnu službu len na vyhotovenie námietky premlčania, ktorú by potom sám, či už v postavení vedľajšieho účastníka alebo zástupcu, použil v súdnom konaní vo všetkých porovnateľných veciach. Na podporu svojej argumentácie poukázala aj na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 25. apríla 2012 sp. zn. 17Co/91/2012, v ktorom bola zdôraznená povinnosť zaoberať sa účelnosťou vynaložených trov konania, ak sa združenie na ochranu spotrebiteľa zúčastní konania ako vedľajší účastník na jeho strane (cieľom združení na ochranu spotrebiteľa je presadzovať oprávnené záujmy spotrebiteľov a ich práva chrániť aj prostredníctvom týchto združení). Občianske združenie ani nemá procesné postavenie vedľajšieho účastníka, keďže s účinnosťou od 1. januára 2015 bola zákonom stanovená povinnosť predložiť súhlas účastníka, na strane ktorého má vystupovať (inak sa na takýto subjekt neprihliada). Uvedená podmienka však nebola splnená.

Vedľajší účastník navrhol uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdiť. Vo svojom písomnom vyjadrení k predmetu sporu poukázal na viaceré nedostatky zmluvných dojednaní, absenciu obligatórnych náležitostí zmluvy a vzniesol námietku premlčania, v dôsledku čoho bola žaloba vzatá späť. Jeho úkony je preto potrebné vyhodnotiť ako účelné a hospodárne a v prípade úspechu v súdnom konaní mu tak prislúcha i náhrada trov konania. Žalobkyňa využila zákonné právo zastúpenia advokátskou kanceláriou, avšak toto právo upiera vedľajšiemu účastníkovi. Na podporu svojej argumentácie poukázal vedľajší účastník na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 15. októbra 2014 č. k. III. ÚS 457/2014-27, v ktorom bolo konštatované, že trovy konania vzniknuté v súvislosti so zastúpením účastníka advokátom je potrebné zásadne považovať za vynaložené účelne na riadne uplatňovanie, resp. bránenie práva na súde a len vo výnimočných situáciách, napríklad v prípade zneužitia práva na zastúpenie advokátom, by mohlo ísť o trovy konania neúčelné. O. s. p. nevyklučuje, aby účastník odborne spôsobilý hájiť svoje záujmy v konaní pred súdom mohol sa dať zastúpiť zástupcom a nemožno len z tohto dôvodu mu nepriznať náhradu trov v súvislosti s právnym zastupovaním. Vedľajší účastník má v konaní rovnaké práva a povinnosti ako účastník a má aj právo na náhradu trov konania, kam patrí i náhrada trov právneho zastúpenia. Účelnosť je vlastnosť procesu spočívajúca v sledovaní cieľa a nachádza svoju opodstatnenosť, ak vychádza zo zákonných dôvodov a neprekračuje ich medze. Inštitút náhrady trov konania je prostriedkom ochrany úspešného účastníka a prostriedkom upevňovania procesnej disciplíny, preto z povahy veci musí mať sankčný charakter.

Žalovaný odvolací návrh nepodal.

Odvolací súd po zistení, že odvolanie podala včas účastníčka konania proti uzneseniu proti ktorému je prípustné odvolanie, hoc aj len v časti, týkajúcej sa náhrady trov konania vedľajšieho účastníka na strane žalovanej (§ 201 a § 204 ods. 1 O. s. p.), preskúmal uznesenie prvostupňového súdu v medziach odvolania žalobkyne (§ 212 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Podľa § 146 ods. 2 vety prvej O. s. p. ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy.

Súd prvého stupňa správne aplikoval zásadu procesného zavinenia žalobkyne na zastavení konania, ktorá bez uvedenia dôvodu vzala žalobu v celom rozsahu späť. Z toho dôvodu vznikol nárok na náhradu trov konania žalovanému, ako aj vedľajšiemu účastníkovi, ktorý vystupoval na jeho strane. Od práva účastníka (vedľajšieho účastníka) obrátiť sa na súd prostredníctvom právneho zástupcu, ktoré odvolací súd nespochybňuje, je však potrebné odlíšiť právo na náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva. Náhrada trov konania je obmedzená len na náhradu trov účelne vynaložených (na uplatňovanie alebo bránenie práva). Posúdenie účelnosti je závislé od konkrétnych okolností danej veci. Vedľajší účastník je občianskym združením, ktoré vzniklo za účelom naplnenia legitímneho cieľa, ktorým je ochrana spotrebiteľa. Predstavuje subjekt plne spôsobilý poskytovať ochranu vo veciach sporu občana - spotrebiteľa v súdnych, ako aj mimosúdnych sporoch. Procesná ochrana spotrebiteľa v sporovom konaní napĺňa zmysel a účel vzniku združenia práve v tom, aby spotrebiteľ nebol odkázaný na poskytovanie právnej pomoci prostredníctvom právneho zástupcu - advokáta. Ak vedľajší účastník - združenie na ochranu spotrebiteľa využije svoje procesné právo na zastupovanie v konaní právnym zástupcom - advokátom, súčasne nesie aj procesnú zodpovednosť spojenú s posudzovaním účelnosti vynaložených trov konania vrátane trov právneho zastúpenia. Priznať možno len náhradu trov potrebných (nevyhnutných) na účelné bránenie práva, ktoré sa objektívne považujú za vynaložené účelne.

Ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. mája 2014 zakotvilo povinnosť súdu v každom konaní preskúmať, či nárok uplatňovaný proti spotrebiteľovi nie je premlčaný alebo či nie je daná iná zákonná prekážka, ktorá by neumožňovala nárok po práve priznať. Uvedené zákonné ustanovenie zahŕňa povinnosť súdu ex officio (z tzv. úradnej povinnosti) preskúmať a prihliadať na všetky neprijateľné podmienky v spotrebiteľskej zmluve. Spotrebiteľ sa v porovnaní s dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah (rozsudky Súdneho dvora Európskej únie v Luxemburgu C-240/98 až C 244/98 Oceano Grupo Editorial a Salvat Editores, C-168/05 Mostaza Claro). Na vyrovnanie zdanlivej (formálnej) zmluvnej rovnováhy zákonodarca reagoval legislatívnymi zmenami, konkrétne aj právnou úpravou procesného postavenia združenia, ktoré ako právnická osoba môže na základe plnomocenstva zastupovať spotrebiteľa v konaní pred štátnymi orgánmi (§ 25 ods. 2 zákona o ochrane spotrebiteľa), ako aj dotknutým ustanovením § 5b uvedeného zákona a aktuálnou úpravou vedľajšieho účastníctva združenia v súdnom konaní (§ 93 ods. 3 veta druhá O. s. p.). Poukaz súdu prvého stupňa na vznesenie námietky premlčania zo strany vedľajšieho účastníka nebol náležitý, vzhľadom na povinnosť súdu už z úradnej povinnosti prihliadať aj na premlčanie nároku spotrebiteľa v konaní vedenom proti nemu (v dôsledku čoho by došlo k zamietnutiu žaloby).

Ak sa vedľajší účastník na strane žalovaného za uvedeného platného právneho stavu rozhodol udeliť plnomocenstvo na svoje zastupovanie v súdnom konaní právnemu zástupcovi - advokátovi, nesie dôsledky s tým spojené a to v podobe vyhodnotenia neúčelného charakteru vynaložených trov právneho zastúpenia právnym zástupcom vedľajšieho účastníka. Z dôvodu, že súd prvého stupňa ex officio prihliada na všetky zákonné prekážky brániace priznaniu žalobkyni plnenia zo spotrebiteľskej zmluvy, vedľajší účastník by svoju úlohu, spočívajúcu v pomoci žalovaného v postavení spotrebiteľa, mohol efektívne splniť aj bez vynaloženia nákladov na právne zastupovanie. S poukazom na to uplatňované trovy právneho zastúpenia občianskym združením prostredníctvom právneho zástupcu nesledujú legitímny cieľ, ktorým je nastolenie rovnováhy medzi spotrebiteľom a poskytovateľom služby, ale samoúčelné vytváranie trov. Podľa § 2 O. s. p. je súd povinný dbať, aby nedochádzalo k zneužívaniu práv na úkor fyzických alebo právnických osôb. Zákaz zneužitia práva (na ktorý poukazovalo aj rozhodnutie ústavného súdu označené vedľajším účastníkom) zabezpečuje, aby aj uplatňovanie náhrady trov konania nepredstavovalo dôsledok zneužitia noriem procesného práva. Ak si vedľajší účastník uplatnil trovy právneho zastúpenia, predstavujúce odmenu za činnosť právneho zástupcu, ktorý musel žalobný návrh a jeho prílohy náležite preštudovať a posúdiť z hľadiska právnej úpravy spotrebiteľských zmlúv a následne podať v danej veci konkrétne kvalifikované vyjadrenie, nemožno mu náhradu takýchto trov priznať. Rovnaká povinnosť totiž už prislúchala s poukazom na vyššie uvedené súdu (ex officio) a vynaložené trovy právneho zastúpenia v súvislosti so zastupovaním vedľajšieho účastníka nemožno kvalifikovať ako potrebné, t.j. nevyhnutné (na účelné bránenie práva) a teda ich náhrada nemohla byť vedľajšiemu účastníkovi priznaná. Nemožno prehliadať ani samotný cieľ združenia, ktorým je aktivita združenia v konaní pred súdmi na strane spotrebiteľa, čo zahŕňa aj aspekt uplatňovania práv

spotrebiteľa vrátane poskytovanie poradenstva so zameraním na neprijateľné zmluvné podmienky a všeobecnú ochranu práv spotrebiteľa (ako to vyplýva už z názvu združenia). V prípade akceptovania účelnosti vynaložených trov právneho zastúpenia právny zástupcom vedľajšieho účastníka, združenie by predstavovalo len pasívny subjekt, ktorý existuje sám pre seba.

Vyššie uvedená argumentácia sa vzťahuje na uplatnené trovy právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka v celom rozsahu, ktoré z vyššie uvedených dôvodov nebolo možné priznať vôbec.

Odvolačný súd sa však nestotožnil s odvolacou námietkou žalobkyne týkajúcou sa povinnosti predložiť súhlas účastníka konania so vstupom vedľajšieho účastníka do konania v zmysle novej právnej úpravy (zákon č. 353/2014 Z. z.). Podľa § 93 ods. 3 O. s. p. (v znení účinnom do 31. decembra 2014) súčasťou oznámenia o vstupe vedľajšieho účastníka nemusel byť (nevyžadoval sa) súhlas účastníka, popri ktorom sa vedľajší účastník zúčastňuje na konaní. Z dôvodu, že združenie prostredníctvom svojho právneho zástupcu oznámilo svoj vstup do konania ešte 30. decembra 2014 (teda za účinnosti právnej úpravy, ktorá nevyžadovala súhlas účastníka konania ako súčasť oznámenia vedľajšieho účastníka o vstupe) a nebolo preukázané, že žalovaný so vstupom vedľajšieho účastníka na jeho strane nesúhlasil, boli naplnené zákonom stanovené podmienky pre vznik vedľajšieho účastníctva v predmetnom konaní.

Časovú pôsobnosť novej právnej úpravy zásadne riešia tzv. intertemporálne ustanovenia. Vzhľadom k tomu, že O. s. p. predstavuje normu procesného práva, pre ktorú platí pravidlo o okamžitej aplikovateľnosti, nová právna úprava pôsobí odo dňa nadobudnutia svojej účinnosti na všetky spory prebiehajúce na súdoch. Obvykle však zákon stanovuje pravidlo o zachovaní účinkov úkonov (ako aj plynutia lehôt, prípadne ďalších skutočností). Z dôvodu, že v danom prípade sa tak nestalo, je potrebné vyvodiť uvedené pravidlo z ústavno-konformného výkladu, rešpektujúceho pravidlo o zachovaní účinkov už neúčinnnej právnej úpravy, odvodené od ústavných princípov právnej istoty, ochrany nadobudnutých práv a legitímnych očakávaní, ako aj zákazu retroaktivity. S poukazom na uvedené, procesné účinky oznámenia vedľajšieho účastníka - združenia, že vstupuje do konania na strane žalovaného nastali a ostali zachované.

Odvolačný súd podľa § 220 O. s. p. rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti náhrady trov konania vedľajšieho účastníka na strane žalovaného zmenil spôsobom vyplývajúcim z prvej vety výroku tohto uznesenia (odvolacieho súdu).

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 224 ods. 1 v spojení s ustanovením § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O. s. p., keď žalobkyňa, ktorá bola v odvolacom konaní úspešná, náhradu trov odvolacieho konania nepriznal už z primárneho dôvodu, že žalobkyňa nepodala návrh na rozhodnutie o trovách odvolacieho konania a okrem trov právneho zastúpenia jej iné trovy zo spisu nevyplývali.

Uznesenie prijal senát odvolacieho súdu hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0 (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.